

Pensioenen zijn een ernstig debat en overleg waard

Opinie De Standaard, gepubliceerd in De Standaard van 18 september 2017, pp. 30-31, onder de titel 'Pensioenen zijn een ernstig debat waard'.

(Franse vertaling in Le Soir van 18 september, <http://plus.lesoir.be/114642/article/2017-09-18/carte-blanche-les-pensions-meritent-un-debat-et-une-concertation-serieuse>)

Tekst ondertekend door alle leden van de Academische Raad die door de regering is ingesteld ter opvolging van de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040: Bea Cantillon; Philippe Demol; Pierre Devolder; Etienne de Callataÿ; Jean Hindriks; Ria Janvier; Françoise Masai; Gabriel Perl; Erik Schokkaert; Yves Stevens; Frank Vandenbroucke; Elly Van de Velde.

Drie jaar geleden publiceerde een Commissie van experts een consensusrapport over de toekomst van de pensioenen. Daarin werd onder meer gepleit voor een puntensysteem. De regering zegt dat dit nog steeds haar agenda is. In De Standaard van 15 september stelt ABVV-voorzitter Rudy De Leeuw dat dergelijk systeem een 'loterij' is: de regering zal elk jaar de waarde van de pensioenpunten bepalen, louter in functie van haar budgettaire noden; en, pas twee jaar voor je met pensioen gaat, zal je je exacte pensioenleeftijd kennen. In L'Echo van 15 september stelt Jean-François Tamellini dat een puntensysteem 'volgens de experts' totaal onnuttig is, en veel geld gaat kosten.

Wat de regering van plan is, weten wij niet. We weten wel wat er in ons rapport van 2014 stond, en wat er in een gemeenschappelijke nota staat die wij samen met de Pensioeninstellingen van de overheid in juni 2017 naar de regering en het Nationaal Pensioencomité gestuurd hebben. In deze gemeenschappelijke nota wordt voorgesteld om vanaf nu alles te zetten op een grondige en samenhangende hervorming: deze zou doorgevoerd moeten worden tegen 2025. Maatregelen die nog in de pijplijn zitten, moeten afgewerkt worden, maar alleen als ze niet strijdig zijn met de doelstellingen van de uiteindelijke hervorming; als dat niet mogelijk is, dan is het beter om ze uit te stellen. Voor het overige mogen er gedurende 5 jaar geen initiatieven komen die haaks staan op de filosofie van de hervorming of de overgang compliceren. Vanzelfsprekend wil dat niet zeggen dat het beleid 'bevroren' wordt; wat nodig is, is samenhang. Dat zou moeten vastgelegd worden in de nieuwe beheersovereenkomst tussen de regering en de Pensioeninstellingen. We kregen nog geen reactie op deze nota.

Het uitgangspunt van ons rapport van 2014 was dat sociale partners en overheid een ambitie vastleggen met betrekking tot de kwaliteit van de pensioenen die ze op lange termijn wensen. Het maatschappelijke contract zou moeten garanderen dat de verhouding tussen de gemiddelde pensioenen en de gemiddelde inkomens van actieven goed blijft, wat vandaag helaas niet verzekerd is. Vervolgens zou het sociale contract stipuleren welke aanpassingsmechanismen nodig zijn om deze ambitie veilig te stellen. Sociaal overleg daarbij was essentieel. Wat uitdrukkelijk niet in ons rapport stond, was dat de regering jaarlijks op eigen houtje de puntenwaarde zou bepalen. Wel integendeel! Niet alleen zouden doelstellingen en aanpassingsmechanismen zeer precies vastgelegd worden in een wet, maar de uitvoering daarvan zou toevertrouwd worden aan een Nationaal Pensioencomité, waarin sociale partners en regering zitten. Dat Pensioencomité zou onder meer de

waarde van de punten bepalen, op basis van dit wettelijke kader. Dat stond uitvoerig uitgelegd in ons rapport. Dit stelsel laat overigens toe om op een eenvoudige manier rekening te houden met zware beroepen. We hebben intussen ook tot in den treure toe herhaald dat het niet gaat om een budgettair aanpassingsmechanisme: het gaat om een stelsel dat een sociale kwaliteit van pensioenen wil garanderen, en tegelijkertijd financieel en economisch houdbaar moet zijn. Een grondige pensioenhervorming moet tenslotte een gevoel van zekerheid en vertrouwen herstellen bij de bevolking.

Onze gemeenschappelijke nota met de Pensioeninstellingen van juni onderlijnt uitdrukkelijk dat mensen geruime tijd op voorhand op de hoogte moeten zijn van wijzigingen aan het pensioenstelsel: indien het systeem het eventueel nodig maakt om de berekeningsmodaliteiten of de toegangsvoorwaarden tot het pensioen aan te passen, moeten deze wijzigingen minstens 5 jaar op voorhand bekend zijn. De gemeenschappelijke nota stelt dat dit principe van 'voorspelbaarheid' wettelijk dient vastgelegd te worden. Er wordt ook voorgesteld dat de waarde van het punt in geen geval mag dalen.

Voor alle duidelijkheid, dit moet niet begrepen worden als een onaantastbaar voorstel, maar wel als een uitnodiging om coherent beleid te ontwikkelen en grondig te overleggen. De vraag is of de sociale partners en de regering deze handschoen willen opnemen.